

ZRAZU

BRATISLAVA - STARÉ MESTO
PÍSAČKY
ŠPECIÁL
JÚL 21

ŠPECIÁLNE VYDANIE PÍSAČIEK PÁNA JOZEFA
KU DŇU STARÝCH RODIČOV A SENIOROV 2021

JOZEF ROZBORA:
MONTE CHRISTO V PREŠPORKU / STR. 2
JEHO VELIČENSTVO POČÍTAČ / STR. 3
PANI BRITA / STR. 5

MONTE CHRISTO V PREŠPORKU (ELEKTRIČKOVÝ SEN)

Pozvanie od kamaráta z Rače na jeho okrúhle narodeniny som prijal. V sobotu som si v Petržalke nasadil respirátor na dýchacie cesty a nastúpil do električky č.3. Po chvíli som upadol do sna s nasledovným obsahom.

Hrdina slávneho románu spisovateľa Dumasa to mal ľahké. Autor ho síce poriadne potrápil, o krásnu nevestu obral, ba aj do žalára na ostrove If uvrhol, ale práve tam ho čakalo šťastie. Staručký abbé Faria krátko pred svojou smrťou prezradil grófovi miesto, kde je ukrytý poklad. Miesto v strede Európy, Hornom Uhorsku medzi Tatrami a Dunajom, kde dorastajú ryby statných rozmerov, jestvuje poklad nad všetko zlato a drahokamy. Hneď ako sa gróf dostal z vreca na slobodu, vypravil sa tam, aby poklad získal. Cesta ho priviedla do mesta obdareného vínom, slnkom a krásnymi ženami. Isté je, že po príchode do mesta, nad ktorým trónil hrad ako obrátený stôl, najskôr ľutoval svoju dlhú cestu. Ako by mohlo byť niečo rozumné tu, kde aj hrad majú postavený na hlavu? Po prevoze cez rieku už neľutoval. Privítalo ho pekné mestečko s devami so živými kvetmi vo vlasoch a púčikmi pod blúzkami. Rybári s plnými sieťkami na pleciach. Vôňa rýb a rybacej polievky, ktorá dušu aj srdce rozpaľuje. Vínnne pivničky s mokom nie tak sladkým ako doma, zato lahodným, čo sa od neho jazyk zaplieta.

Bolo ťažké dohovoriť sa materčinou, no pomocou rúk, nôh a červeného vína, ktoré pre svoje zafarbenie modrým nazývajú, si našiel pomocníka. Miestneho znalca vína a žien, no najmä dunajských rýb, ktoré, ako počul, vedia riadne potrápiť lovca so slabšou náturou. S pomocníkom Jankom, premenovaného na Žán, vyrazili k rieke. Jej farba bola podobná žabe a nie modrej ako sa o nej hovorí. Na drevenej pramici odplávali skoro ráno k ohybu rieky. Gróf, napriek Jankovmu nesúhlasu, nastokol na háčiky návnady prinesené z ostrova If, voňajúce ako morské potvory. Darmo skúšal nahadzovať v strede rieky, pri brehu, či pod ním. Nič. Ani ťuk. Teraz nadišiel Jankov čas. Z vreca vytiahol položivú ryбку a prešpikoval ju háčikom ako k opekaniu. Na druhý nastokol červíka širokého ako palec a polial ho ohnivou vodou voňajúcou borievkami. Gróf pri pohľade na toto divadlo iba skleslo sedel s myšlienkami na návrat do slnečného šampanským voňajúceho domova. Po čase nie dlhšom ako jeden úder na veži sa čln začal hýbať, hoci bol ukotvený riadnou skalou. To už Žán s vypätím všetkých síl priťahoval akúsi šupinatú opachu s papuľou veľkou ako vráta do pevnosti If. Gróf neváhal, vyskočil a pomohol dostať fúzatú rybu do člna. O chvíľku mali v člne rybu, z ktorej zrejme spáchli šupiny v boji o holý život. Gróf však chcel ešte viac rýb. No po vysvetlení, že tu taká obyčaj: dvaja rybári, dve ryby, uspokojil sa s úlovkom.

Radosť a veselosť ovládla Monte Christa po návrate do chladnej pivničky, kde štíplavú rybaciú polievku zapíjal ohnivým vínom. To je poklad mať všetko: ryby, víno, krásne devy a statočných lovcov, ktorí vedia nechať niečo aj pre kamarátov.

„Pane, zobudte sa, už sme na konečnej v Rači!“, ruší ma z driemot mladá vodička električky. Škoda, bolo to príjemné cestovanie časom...

JEHO VELIČENSTVO POČÍTAČ (SPOMIENKA NA DOBU MINULÚ)

Nedávno sa mi počas práce s osobným počítačom vyrojili myšlienky na udalosti spred desiatok rokov. Spomienky ako na napínavý futbalový zápas. Konkrétne na vtedajšiu pýchu ústavu, kde som pracoval – Univerzálny veľkokapacitný počítač, jednoducho UVP alebo „úvepéčko“.

ROZCVIČKA

Pred jeho dovozom priamo od výrobných vedátorov boli vykonané zásadné organizačné zmeny a stavebné úpravy. Všetci zamestnanci prešli dôkladným únavným sedemdnovým školením. V priestoroch prísne stráženého horského hotela pod Poľanou dostal personál, ktorý sa bude o chod úvepéčka starať v denných i nočných hodinách, podrobné inštrukcie ako zabezpečiť jeho bezporuchovú prevádzku a zabrániť prieniku informácií o jeho existencii pred na verejnosť. Veď čo ak nepriateľ spoza prísne strážených hraníc sledí a chce získať jeho databázu? Školeniu sa nevyhli ani členky čaty upratovačiek, ktoré dostali pokyny ako dodržiavať prísne sterilnú čistotu v jeho blízkosti.

Tí vyvolenci, ktorí mali s mašinou pracovať, sa dva mesiace školili priamo v mieste jeho výroby, kdesi pri Volge v meste „N“. Okrem niekoľko sto stranového manuálu si priniesli najmä malé výkonné vysávače a na čiernom trhu veľmi cenené čiernobiele mini televízory. Členovia vedenia ústavu aj kožušínové čiapky ušianky a matriošky ukrývajúce fľašky so Stoličnou vodkou.

Počítač priviezli za tmavej noci do areálu ústavu, ktorý bol v tom čase z dôvodov utajenia situovaný na periférii našej metropoly. Ešte pred tým však bolo nutné vykonať mnoho práce. V Prievoze (dnes už to môžem prezradiť) boli vykonané náročné stavebné úpravy. Konkrétne bolo zbúrané jedno celé podlažie a tiež časť strechy, pretože inak ako cez dieru v streche by sa do budovy počítač nedostal. Vedúca upratovačiek pri pohľade na tú opachu visiacu na ramene žeriava iba prevrátila oči a zašepkala – „To je ale krava!“ Tak úvepéčko dostalo prezývku Rysuľa, čo presne vyjadrovalo jeho objemnosť, spotrebu papiera aj výsledky porovnateľné s výsledkom tráviaceho procesu dojníc rekordérok, ktoré sa mútnymi očami dívali na nás z obrazovky v každých Televíznych novinách. Okrem toho boli do haly, kde bola Rysuľa ustajnená zabudované zariadenia na udržiavanie stálej prevádzkovej teploty, filtre na prach a odsávače pachu. Všetky steny haly boli vystlané zvukotesným materiálom, vyrobeným - ako inak - zo slamy.

V PLNOM NASADENÍ

Bola to veľká slávnosť pri uvedení tejto mašinky do prevádzky! Perlivé vínko tieklo ako voda v Dunaji, chlebíčky boli obložené šunkovou salámou a falošným kaviárom. V hojnom počte sa zúčastnili aj ministerskí zamestnanci v čele s pánom, Súduhom Ministrom. Ten vo svojom príhovore vyjadril hold robotníkom a technikom od Volgy, ktorí priviedli na svet tento prístroj. Spolu s riaditeľom stisli tlačidlo Štart za búrlivého potlesku prítomných, odetých do bielych plášťov s rúškami na tvári. Výnimkou bol iba údržbár Pišta báči, ktorý mal protekciu a mohol byť oblečený vo vypratých montérkach, pretože len on doká-

zal na svojom záhumienku pri Šamoríne vypestovať gigantické rajčiny a papriky, ktoré predával zamestnancom vrátane členov najužšieho vedenia.

Ďalej už nasledovala iba každodenná úmorná, ale radostná práca s klenotom počítačovej techniky toho času. Návštevy odborníkov na výpočtovú techniku z domova a spoza hraníc si podávali kľučky. Všetci obdivne sledovali, ako Rysuľa dokáže bez únavy spracovať naložené množstvo informácií a pretvoriť ich na ďalšiu, ešte väčšiu kopu. Najviac práce po exkurziách mali upratovačky, ktoré museli pobeťovať s pumpičkami naplnenými dezinfekčným prostriedkom aby vyčistili zamorené ovzdušie.

Musím priznať, že boli zaznamenané aj výpadky prevádzky. Najmä vtedy, keď službukonajúci inžinieri počas nočnej zmeny nezaregistrovali prerušenie elektrickej energie a nenahodili záložný zdroj. Častokrát spôsobil odstávku nedostatok poskladaného perforovaného papiera ktorým bola Rysuľa kŕmená, pretože zamestnanci si zvykli na jeho využitie v domácnosti pri upratovaní, balení potravín, ovocia a čistení topánok.

STRIEDANIE

Nové trendy vo využívaní techniky míľovými krokmi napredovali. Nastala doba miniaturizácie. A tak, ako sa zvyšovala kapacita nových počítačov, rapídne sa znižovala aj ich hmotnosť a zmenšovali rozmery. Rysuľa doslúžila a bola nahradená stále menej objemnejšími mašinkami. Prázdnu halu, ktorá po nej zostala, začali využívať mladí zamestnanci na posedenia a neskôr na hlučné diskotéky. Ich rev neprepustili dobre izolované steny a dvere.

Po starom úvepečku zostali akurát sterilné rúška, ktoré si nájdú využitie aj dnes, v čase nebezpečných vírusov trápiacich nielen ľudí, ale aj ich osobných miláčikov počítače.

PANI BRITA

Na stole našej projekčnej kancelárie, kde sme kreslili traja dlhoroční kolegovia, v jeden novembrový piatok neodbytno zvoní telefón. „Volá sekretariát personálneho riaditeľa,“ oznamuje kolega Tibor. „Nechám ho ešte chvíľku vyzvárať. Určite ide o naše výpovede kvôli zníženiu dopytu projekčných prác.“ Po chvíľke telefón zmlkol. „Uvidíte, že za chvíľu príde Gabika, sekretárka personálneho,“ zahlási Gusto.

Fedor bol náš kolega projektant, ktorý ešte pred piatimi rokmi spolu s nami dral rukávy pri kresliacej doske. Ale po absolvovaní kurzu riadenia ľudských zdrojov bol vymenovaný za personálneho riaditeľa. Teraz plní rozhodnutia členov predstavenstva našej firmy. Väčšinou tie nepopulárne, najviac bolestné ako odovzdávanie výpovedí v čase pandémie, kedy objem prác firmy rapídne klesol.

Po nesmelom zatúkaní na dvere nesmelo vstúpila Gabika. „Dobrý deň, páni inžinieri. Pán personálny riaditeľ vás žiada, aby ste sa po jednom dostavili do jeho kancelárie podľa abecedného poriadku. Má pre vás dôležité rozhodnutie vedenia firmy,“ vysype zo seba a uteká von.

„To je teda úroveň, to nevie prísť osobne a odovzdať nám tie výpovede. Ved' všetci vieme, že nás to neminie,“ rozčuľuje sa Vlado.

„Možno by bolo pre neho lepšie, keby nám ich poslal poštou. Mal by to ľahšie. Takto si od prepúšťaných vypočuje aj to, čo si nedovolili doteraz nahlas.“

„Chlapi, ako tam pôjdeme? Povedala, že podľa mien. Ale poďme podľa roku narodenia, najstarší ako prvý...“ navrhol som.

Po krátkej diskusii, či by sme tým neuškodili Gabike, ktorá je čerstvá absolventka a tiež dcéra sestry generálneho riaditeľa, sme súhlasili s postupovaním od najstaršieho. Prišiel môj čas vstúpiť do Fedorovej kancelárie.

„Ahoj Fedor. Čo máš pre mňa?“ pýtam sa a sadám si do kresla pri malom stolíku.

„Dobrý deň, pán inžinier. Sadnite si sem k pracovnému stolu,“ šepne personálny Fedor skrývajúc sa za obrazovkou počítača a pracovným kalendárom ako vylakaný pes.

„Vedenie spoločnosti rozhodlo o racionalizácii stavu zamestnancov. Na základe rozhodnutia predstavenstva a generálneho riaditeľa o organizačných zmenách Vám odovzdávam písomnú výpoveď zo zamestnania. Výpovedná doba je tri mesiace a začne plynúť prvým dňom nasledujúceho mesiaca. Ak by ste chceli skončiť pracovný pomer dohodou skôr, bude Vám vyplatené odstupné podľa Kolektívnej zmluvy. Slečna Gabika nech pošle ďalšieho,“ vysypal jedným dychom.

Vzhľadom na skutočnosť, že sme všetci traja mali nárok na odchod do predčasného dôchodku, po krátkej porade sme podpísali dohody. Ešte si vybrať nevyčerpanú dovolenku a čakať na papiere z poisťovne.

Takú významnú udalosť v živote, ako je odchod do dôchodku treba osláviť. Bol piatok, moja manželka bola odo mňa vzdialená tisíce míľ na pracovnom pobyte v Austrálii. Deti už s vlastnými rodinami bývajú vo svojom. Ani Gusto s Vladom, tiež starí otcovia, si nemuseli žiadať súhlas na posedenie pri dobrom vínku v mojej chatke na Záhorí.

Bolo o čom hovoriť. Nielen o práci, rodinách, ale najmä o plánoch čo budeme robiť na dô-

chodku. Gusto to mal ľahké. Chcel intenzívnejšie pokračovať v rybolove. Básnil o nejakej kráľovnej medzi rybami, hlavátke, ktorú keď dostane na breh, určite bude jeho fotografia ozdobou všetkých rybárskych časopisov. Vlado sa tešil na zakúpenie nového elektrického bicykla, s ktorým by rád obišiel celé Slovensko. Ja som bol vo svojich plánoch skromnejší. Svoj voľný čas venujem zveľadeniu chatky!

V sobotu ráno som ako hosť pripravil kamarátom, ktorí ešte spali, raňajky a vybral som sa na prechádzku do lesa, kam chodíme na hríby. Po čase začujem slabé zachrípnuté kvílenie. Idem tým smerom a pod borovicou vidím priviazaného a roztrášeného psíka. Keď ma zbadal, začal vrčať, ale po čase prestal. Dokonca mi dovolil, aby som ho vyslobodil, zakrútil do teplej vetrovky a odniesol do chatky.

Gusto s Vladom ma pri pohľade na zúboženého psíka varovali, že môže byť besný a mal by som si dávať pozor, aby ma nepohrýzol. Pes ako keby vedel, o čom hovorili. Zježil tvrdé chlpy a začal na nich vrčať. Tak som ho radšej preniesol do drevárničky, zabalil do starej deky a priložil misku s teplým mliekom. Piť mlieko začal hltavo až po chvíli, keď som sa kúsok od neho vzdialil. Ale kúsky šunky si už bez ostychu bral priamo z mojej ruky. Pýtal som sa susedov-chatárov, či sa niekomu nestratil psík. „Určite nie. Ale je to častý jav, že tu ľudia nechajú odložených psov, ktorí sa im zunovali.“

Pri odchode z chaty bez váhania skočil ako prvý do otvoreného auta. Zrejme bol zvyknutý sedávať na prednom sedadle, pretože tam zaujal svoje miesto. Malý problém prišiel na pumpe. Zúrivo začal štekať na pani sediacu vo vedľajšom aute aj na upratovačku, ktorá vynášala smetné koše. Moji kamaráti usúdili, že mal zrejme nezhody s pani majiteľkou.

V pondelok ráno som s ním išiel k veterinárovi, ktorý po dôkladnej prehliadke nájdencia konštatoval: „Máte krásneho psíka, toto plemeno sa vyznačuje prirodzenou inteligenciou, neúplatnou vernosťou k svojmu pánovi. Tento je ešte vystrašený a vychudnutý, ale to sa po čase napraví. Budete mať z neho, pardon, z nej, lebo je to sučka, radosť. Akurát mám obavu o to jedno ucho, asi je zlomené a už nebude stáť tak pevne ako predtým.“

Doma som ju uložil do koša s dekou v záhradnom domčeku. Času som mal ako čerstvý dôchodca dostatok, manželka sa mala vrátiť zo zahraničia až pred Vianocami.

Na internete som vyhľadal informácie ako cvičiť psov a ihneď som začal Britu trápiť s prvými cvikmi. Meno som jej dal podľa jej hrubej srsti a ostrej reakcie na všetkých cudzích ľuďoch a psov prechádzajúcich okolo. Výcvik prebiehal uspokojivo. Presne podľa návodu, dodržiavaním pozitívnej motivácie. Hoci ma výcvik plne zamestnával, boli chvíľky kedy som spomínal na prácu pred dôchodkom. Pri spomienke na personalistu Fedora mi napadlo naučiť Britu poslúchať povely iba v podobe vykánia.

„Sadnite si!“

„Lahnite si!“

„Dajte packu!“

A iné bežné povely. Jednoducho som jej začal vykať. Susedia boli najskôr dezorientovaní, keď počuli ako jej vykám. Ale zvykli si.

Jej nevôľa pri stretnutí s cudzími, najmä ženami, pretrvávala. Dokonca pri mojich rozhovoroch

s manželkou cez internet temne vrčala. Keď manželka zvýšila hlas, Brita zúrivo štekala. Prišla dlho očakávaná jar a s ňou naše pravidelné vychádzky s manželkou a vnukmi na chatu. Brita si už privykla aj na manželku. Vnuci to mali ľahšie. Tí sa mohli na nej aj vozit' a ruky jej strkať až do hrdla.

Týždeň pred Veľkou nocou sme išli poupratovať chatu, kde sme sa chystali pozvať celú rodinu na sviatky. V sobotu pri prechádzke po okolí začali vojaci v neďalekom vojenskom výcvikovom tábore cvičiť streľbu. Po prvých salvách sa Brita vyplašila, vytrhla sa z vodiaceho remeňa a vyrazila do lesa označenom tabuľkami zákazu vstupu. Darmo sme na ňu volali a písali z píšťalky. Nebolo jej. Ani do zotmenia sa nevrátila na chatu. Na nás všetkých doľahol smútok. Prvá sa spamätala manželka: „Čo tu sedíš ako kôpka nešťastia, bež za predsedom poľovníckeho spolku, nech nám poradí, kde by mohla Brita zabehnúť.“ Stalo sa. Predseda bol podľa jeho domácej na pivku v miestnom pohostinstve. Pani krčmárka Rézka podľa smútku v mojich očiach hneď spoznala, že niečo nie je v poriadku: „Pán inžinier, čo ste taký vyšinutý? Stalo sa niečo?“ spustila, len čo sme otvorili dvere. „Ušla nám Brita a radi by sme sa opýtali šéfa poľovníkov kde ju máme hľadať,“ vysypem jedným dychom. „Gabo aj so svojimi kunčatmi z jágerského spolku masť mariáš, hen vedľa v jedálni. Gabóó, šmýkaj sem friško. Máš návštevu,“ zakričí smerom k jedálni. „Neboj sa, nie je to Tvoja Vilma, ale pán inžinier, čo má chatu na vyšnom konci.“ Po chvíli vyšiel predseda, ktorý ma dobre poznal, pretože som im pred rokmi bezplatne do mapy zakreslil ich poľovný revír.

Brita (z archívu Jozefa Rozboru)

Po mojom referáte, čo sa stalo a čo by sme potrebovali, oslovil dvoch hráčov pri hracích automatoch. „Gejza, Dežo, neviete niečo o stratenom psíkovi tuto pána inžiniera? Nechválil sa niekto z osady že bude variť retiazkový guláš?“, spustil na nich. „Stratila sa sučka a ten, kto mu ju privedie späť, dostane odmenu 20 euro.“

„My nič nevieme, ale radi pôjdeme s vami do osady, aby ste sa presvedčili, že aj osadníci sú poctiví ľudia, aj keď v televízore nás ukazujú v tom špatnom svetle.“ Mladší Dežo utekal vopred všetkým v osade oznámiť možnosť ľahkého zárobku. Tam nás už čakal rákoš psov rôznych plemien, ktorých zhromaždili osadníci. Brita medzi nimi nebola.

„Pánko, zoberte si tohto, kuknite jaký je milý a poslušný. Nechceme za neho ani dvadsať euro, stačí desať alebo len päť,“ predbiehali sa v ponukách.

Skľúčení sme sa vrátili na chatu. V nedeľu po obede sme nastúpili do auta a odchádzali smutní domov.

Na konci lesnej cesty, pri vjazde na asfaltku som musel prudko brzdiť, čo komentovala manželka ironickým výrokom o spôsobe jazdy vodičov-dôchodcov. V strede cesty však sedela Brita. Akoby na nás čakala. To bolo radosti! Akurát manželka musela opustiť svoje miesto na prednom sedadle pre našu šťastnú Britu.

KRÁSNY DEŇ STARÝCH RODIČOV
A SENIOROV A PRÍJEMNÉ LETO
PRAJE MAGAZÍN **ZRAZU**.

25. JÚLA 2021